

але й зумовлює значні виклики і загрози безпеці міжнародного середовища, способи попередження і протистояння яким в сучасних умовах далеко не очевидні. Брексит уже давно переріс внутрішньодержавні межі і став міжнародною проблемою. Він змінює існуючі реалії міжнародних відносин XXI ст., що покладає додаткову історичну відповідальність на політичних і державних діячів, дотичних до його провадження. Розглянуті вище тенденції дають можливість спрогнозувати, кому саме зрештою буде найбільш вигідним завершення процесу Брексит та остаточний вихід Великої Британії з ЄС. Вочевидь це може бути далеко не сама Велика Британія.

Козюпа В. Р.

аспірант кафедри всесвітньої історії

та релігієзнавства

Тернопільського національного

педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

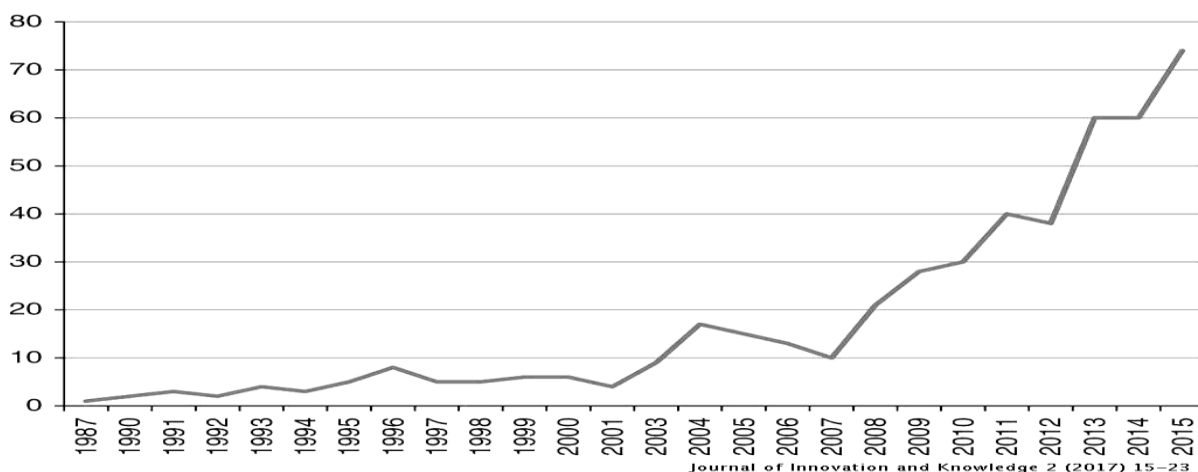
ЯКІСНИЙ ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА ПОЛІТОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Політологічні дослідження не можуть опиратися на експериментальні висновки, які використовують у природничих науках. Головним механізмом проведення дослідження політичних процесів стали порівняльні методи. QCA, або якісний порівняльний аналіз, є одним з основних засобів при дослідженні політологічних процесів. Мета пропонованої доповіді – визначити сутність QCA і як цей метод може бути використаний в політичних дослідженнях.

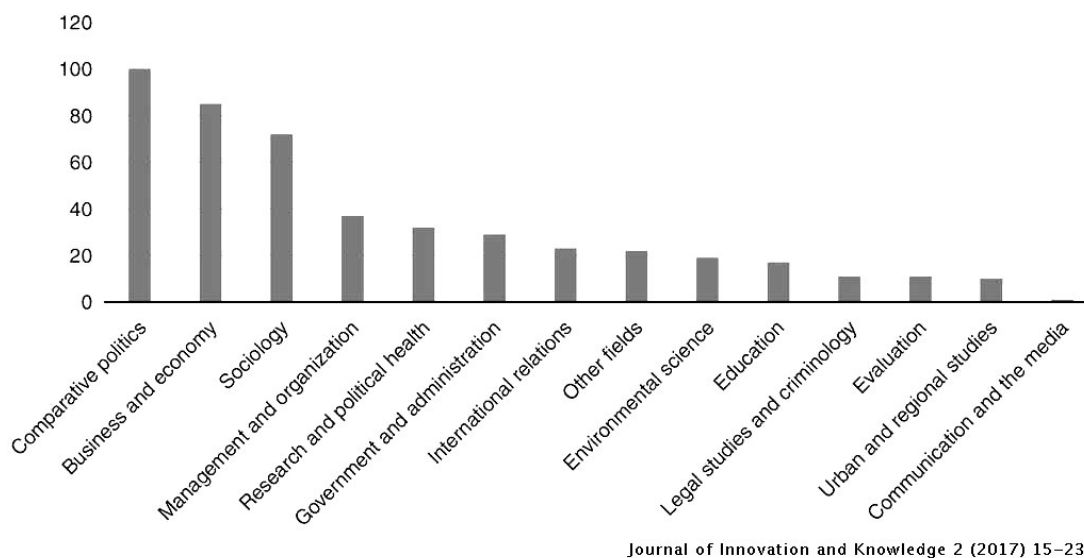
Метод QCA розробив у 1980-х рр. Чарльз Рагін, американський соціолог. Варто зазначити, що QCA знаходиться у постійному розвитку. Ч. Рагін випустив першу книгу в 1987 р. «Порівняльний метод»[1], відтоді проведено багато досліджень і метод постійно вдосконалюють. Сам Рагін розвинув метод у книзі «Соціологія

нечітких множин» [2], також є два основних підручники, які його пояснюють – «Конфігураційні порівняльні методи» [3] і «Набір теоретичних методів для соціальних наук» [5].

Зацікавлення до методу лише зростає, про що свідчить дослідження Ройг-Тірна «Огляд якісного порівняльного аналізу: Бібліометричний аналіз», в якому вказується, що кількість публікацій на основі QCA швидко зростає [4, с. 20].

Це ж дослідження вказує на те, що QCA застосовується у різних сферах, однак більшість робіт на основі QCA стосуються політологічних досліджень, як показано на графіку [4, с. 19].

Дослідження за допомогою QCA містить цілий алгоритм, якого потрібно дотримуватися, щоб отримати кінцевий результат. Таке дослідження може бути доволі об'ємним, із застосування спеціального

програмного забезпечення для розрахунків, тому розкриємо лише загальні положення початку дослідження з використанням QCA.

Фундаментом QCA є дослідницька модель, яка складається з причин та наслідків. Причини називають умовами, а наслідки – результатом. Для прикладу розглянемо представництво жінок в парламентах, яке є різним в кожній країні, чому це так? QCA дає відповідь на запитання. Умовами можуть виступати: квоти на жіноче представництво, статус жінки. Відповідно рівень представництва – це результат, квоти і статус – умови. Тепер потрібно оцінити результат і умови для певних випадків. Випадками у прикладі є набір певних країн, наприклад держави з демократичним устроєм. Спираючись на проєкт, дослідження переходить до калібрування – оцінка кожного випадку за результатом і умовами, й таким чином відображається ступінь входження випадків до набору множин. Набір множин розглядається як група випадків з результатом або певними умовами. Саме калібрування вказує на ступінь залежності випадків до набору країн з результатом, тобто, високим рівнем представництва жінок в парламентах. Дані записуються в таблицю істинності, яка вказує, які комбінації наявних та відсутніх умов призводять до результату. Таблиця ілюструє, як записують дані. Одиниця вказує на наявність умови або результату, нуль на відсутність.

Випадки	Квоти	Статус жінки	Результат (високий рівень представництва)
Країна 1	1	1	1
Країна 2	1	0	1
Країна 3	0	0	0

У дослідженні наявні причинно-наслідкові зв'язки – в одному випадку, наявність умови може призвести до результату, а в іншому - відсутність цієї умови також може призвести до цього самого результату. Візьмемо набір країн з квотами, які забезпечують мінімальну кількість жінок у парламенті. Припустимо, що всі країни з цією умовою також є членами набору країн з високим рівнем представництва жінок. Не всі країни з високим рівнем представництва

жінок мають квоти, але усі країни, що мають квоти, мають високий рівень представництва жінок в парламенті. У цьому випадку країни з набором умов, що мають квоти, становитимуть підмножину набору країн з результатом – високий рівень представництва жінок. Це візуалізується за допомогою діаграми Венна.

Діаграма показує, що всі випадки з умовою X обумовлюють результат Y, відповідно X є достатньою умовою для результату Y. Цей приклад торкається і складніших моделей, наприклад: усі країни з квотами (умова X1) і соціально-політичний клімат (умова X2) спричиняють результат Y. У результаті маємо сукупність випадків, які поділяють комбінацію умов, що утворюють підмножину набору випадків із результатом. Зауважимо, що таке співвідношення не лише вказує на те, що країни з квотами мають високий рівень представництва, а й навпаки. Розглянемо ситуацію, коли високий рівень представництва жінок завжди присутній в країнах з квотами.

Діаграма показує, що всі випадки з результатом Y, також мають умову X. X це необхідна умова для Y.

Метод QCA з використанням чітких і нечітких множин - унікальний підхід до аналізу даних. Він допомагає працювати з великою кількістю даних, виявляє закономірності у вигляді комбінації причин та наслідків. Виявляє різні причини виникнення явища. QCA займає ключову позицію серед інших засобів і алгоритмів аналізу даних в соціології.

Список використаних джерел

1. Ragin, C. (1987). *The Comparative Method*. University of California Press, 218 p.
2. Ragin, C. (2000). *Fuzzy-Set Social Science*. University of Chicago Press, 312 p.
3. Rihoux, B. & Ragin, C. (2008). *Configurational Comparative Methods: Qualitative Comparative Analysis*. SAGE, 240 p.
4. Roig-Tierno N. (2017). An overview of qualitative comparative analysis: A bibliometric analysis. *Journal of Innovation & Knowledge*, 2, 15–23 p.
5. Schneider C. & Wagemann C. (2012). *Configurational Comparative Methods: Qualitative Comparative Analysis*. Cambridge University Press, 350 p.